

Població extralimital de sargantana roquera *Podarcis muralis* (Laurenti, 1768) en un bosc de galeria de la Muga (Alt Empordà; Catalunya)

Xavier RIVERA¹, Oscar ARRIBAS² i Joan MALUQUER-MARGALEF¹

¹ SOCIETAT CATALANA D'HERPETOLOGIA. Museu de Ciències Naturals. Plaça Leonardo da Vinci 4-5, 08019-Barcelona.

² Avgda. Francesc Cambó 23, 4t, 1ª; 08003 Barcelona.

E.mail: xavirivera@yahoo.es ; oarribas@xtec.cat ; jmaluquer@gmail.com

RESUM

S'aporten dades d'una població de la sargantana roquera *Podarcis muralis* (Laurenti, 1768), localitzada a baixa altitud, en un bosc de galeria de la vall del riu Muga, a Sant Llorenç de la Muga (Alt Empordà; Catalunya).

Aquesta localització alt-empordanesa s'afegeix a d'altres d'aïllades de baixa altitud ja conegudes, a les comarques de la Selva i del Vallès Oriental, localitzades en ambients humits similars.

PARAULES CLAU: Sargantana roquera; *Podarcis muralis*; baixa altitud; població relict; bosc de galeria; Sant Llorenç de la Muga; Alt Empordà.

ABSTRACT

Data collected from a population of the Common Wall Lizard *Podarcis muralis* (Laurenti, 1768), located at a low altitude in a gallery forest at La Muga river in Sant Llorenç de la Muga (Alt Empordà; Catalonia) is given.

This location is added to other isolated locations at low altitude, already known in the counties of La Selva and the Vallès Oriental, located in similar humid environments.

KEY WORDS: Common wall lizard; *Podarcis muralis*; Low-altitude population; relict population; gallery forest; Sant Llorenç de la Muga; Alt Empordà.

La sargantana roquera *Podarcis muralis* (Laurenti, 1768) és distribuïda pel centre i sud d'Europa. A Catalunya és present a les comarques de muntanya pirinenques i prepirinenques, davallant cap al Sud resseguint la Serralada Transversal fins el Montseny i àrees aparentment aïllades a baixa alçada de la conca de la Tordera (RIVERA et al., 2011).

És molt possible que en períodes més humits del passat aquesta espècie estigués més estesa pel nord-est de Catalunya i que les localitats actualment aïllades de baixa altitud, al llarg de cursos fluvials i que les zones humides del Vallès Oriental i de la Selva on ara apareix en forma de poblacions aïllades (ARRIBAS i RIVERA, 2015; FER-

NANDEZ-GUIBERTEAU et al., 2017), siguin només els darrers reductes -llogats a boscos planifolis de ribera- que mantenen unes condicions ambientals encara aptes per aquesta espècie, proporcionant condicions d'elevada humitat ambiental i aïllant amb la frescor de la vegetació associada a aquests indrets de les elevades temperatures que es poden assolir a relativa poca distància, fora de la "galeria forestal". Amb la progressiva evolució climàtica fins el present, les darreres poblacions de la plana, en llocs humits, haurien minvat com un toll que s'asseca fins a desaparèixer, encara que no es pot descartar que sobrevivissin encara en alguns altres llocs.

A continuació descrivim algunes de les característiques d'una població de baixa altitud que manté aquesta espècie a la Muga, dins la comarca de l'Alt Empordà. En aquest sentit un altre lacèrtid, de característiques ambientals en bona part similars a *P. muralis* a Catalunya, el lluert (*Lacerta bilineata*), presenta també una població aïllada als Aiguamolls de l'Empordà, al nivell del mar.

El 20/07/2013 es va fer una sortida a la població alt-empordanesa de Sant Llorenç de la Muga, en la que es van observar tres mascles, dues femelles i un exemplar jove de sargantana roquera (*Podarcis muralis*).

El 19/06/2017 es va fer una segona sortida per tal de fotografiar i recollir més dades d'aquesta població de sargantana roquera, observant-se aquest cop dos mascles i una femella d'aquesta espècie.

El total dels nou exemplars observats entre les dues prospeccions, ho van ser entre els 170 i els 190 m.s.n.m. aproximadament. Vuit d'aquestes sargantanes, es van localitzar des de prop de l'inici del Passeig de Sant Antoni (als afores del poble), fins uns 400m enllà, seguint el passeig vora riu (no s'ha prospectat més enllà), i un sol exemplar es va trobar allunyat, Muga avall, a uns 200m de l'inici de l'anomenat Passeig de St. Antoni.

L'hàbitat en què s'han observat els exemplars de sargantana roquera és un bosc de ribera, dins de la mateixa coberta de galeria de la Muga (que inclou l'entorn del canal d'aigua, previ a l'entrada al nucli urbà), mentre que fora d'aquest ambient concret no sembla trobar-se l'espècie. Aquest bosc resulta molt divers; hi trobem vern (*Alnus glutinosa*), freixe de fulla petita (*Fraxinus angustifolia*), lledoner (*Celtis australis*), auró blanc (*Acer campestre*), avellaner (*Corylus avellana*), salze blanc (*Salix alba*), pollancre (*Populus nigra*), així com altres espècies o cultivars de caràcter més o menys antròpic com el plàtan (*Platanus x hispanica*), noguera (*Juglans regia*), acàcia borda (*Robinia pseudo-acacia*), pomera (*Malus domestica*), figuera (*Ficus carica*), vinya (*Vitis vinifera*), troana (*Ligustrum japonicum*) i altres plantes com l'heura (*Hedera helix*), l'esbarzer (*Rubus* sp.), cua de cavall (*Equisetum* sp.), etc.

Assenyalarem que en diferents punts de la localitat de Sant Llorenç de la Muga s'han identificat exemplars de sargantana iberoprovençal (*P. liolepis*), des de l'entrada inferior de la localitat fins al Pont Romà, i al llarg de les zones d'horta de la Muga i el mateix casc urbà de la localitat. Els exemplars observats presentaven una coloració menys contrastada i eren de mida menor que els de sargantana roquera; a més aquests últims eren molt més confiats i es deixaven apropar (fins a cert punt) per fotografiar-los, mentre que els de sargantana iberoprovençal van resultar de caràcter més esquerp, ja que en apropar-se mínimament, fugien i s'amagaven. En aquest entorn també s'ha observat llargardaix ocellat (*Timon lepidus*) prop del Molí, a l'inici del Passeig de St. Antoni; dragó comú (*Tarentola mauritanica*) a la zona d'hortes i al casc urbà de la localitat; serp d'aigua (*Natrix maura*) a la mateixa Muga, i serp verda (*Malpolon monspessulanus*) prop del cementiri. També s'ha observat granota verda ibèrica (*Pelophylax perezi*) tant a la Muga com pel canal al llarg del Passeig de Sant Antoni.

REFERÈNCIES

- ARRIBAS, O.; RIVERA, X. (2015): Sobre la presència de *Podarcis muralis* (Laurenti, 1768) a baixa alçada a la Selva (Girona) i altres poblacions relictas de rèptils en vies de desaparició. *Butll. Soc. Catalana Herpetologia* 22: 73-76pp. <https://soccatherp.files.wordpress.com/2015/07/arribas-et-rivera-sobre-la-presencia-de-podarcis-muralisrev.pdf>

RIVERA, X.; ESCORIZA, D.; MALUQUER, J.; ARRIBAS, O. & CARRANZA, S. (2011): *Amfibis i rèptils de Catalunya, País Valencià i Balears*. SCH & Lynx Edicions. 276 pp. <http://www.lynxeds.com/ca/producte/amfibis-i-r%C3%A8ptils-catalunya-pa%C3%ADs-valenci%C3%A0-i-balears>

FERNANDEZ-GUIBERTEAU, D.; PEREZ-SORRIBES, L.; GARCÍA-SALMERÓN, A.; LORAS, F. i MOMPART, J.M. (2017): Nova localització de *Podarcis muralis* (Laurenti, 1768) al riu Tordera (Vallès Oriental, Catalunya). *Butll. Soc. Catalana Herpetologia* 24: 49-53pp. <https://soccatherp.files.wordpress.com/2017/06/10-butll-s-c-h-p-muralis-tordera.pdf>

Imatge 1.- Mascle de sargantana roquera (*Podarcis muralis*) assolellant-se al Passeig de Sant Antoni (Sant Llorenç de la Muga).

Imatge 2.- Femella de sargantana roquera (*Podarcis muralis*) observada a pocs metres de distància del mascle de la fotografia anterior.

Imatge 3.- Fotografia del riu Muga i el seu entorn de bosc de galeria associat, al seu pas per Sant Llorenç de la Muga.

Imatge 4.- Imatge d'un tram del Passeig de Sant Antoni, amb la passarel·la metàl·lica per sobre del canal i, a l'esquerra el bosc de ribera de la Muga.